

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยศึกษาแบบภาคตัดขวาง (cross sectional study) มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาภาวะสุขภาพ การดูแลตนเองเพื่อป้องกันอันตราย จากสารกำจัดศัตรูพืชและการดูแลตนเอง เมื่อมีปัญหาสุขภาพจากการใช้สารกำจัดศัตรูพืช ของเกษตรกรที่ปลูกมะเขือเทศที่ใช้สารกำจัดศัตรูพืช ตำบลม่วงลาย อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 189 คน สุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ เก็บข้อมูลระหว่างเดือน พฤษภาคม-มิถุนายน พ.ศ. 2550 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรที่ปลูกมะเขือเทศมีภาวะสุขภาพ ดังนี้ มีอาการผิดปกติที่เกิดขึ้น หลังจากการใช้สารกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 41.8 ลักษณะอาการที่พบ คือ คันตามผิวหนัง ร้อยละ 34.1 เจ็บหน้าอก ร้อยละ 37.9 ระบายท้องหรือมีน้ำมูกไหล (ที่ไม่ใช่หวัด) ร้อยละ 36.7 อาการง่วง ซึม ร้อยละ 43.0 กระวนกระวายหรือหงุดหงิดง่าย ร้อยละ 37.9 ปวดกล้ามเนื้อตามร่างกาย ร้อยละ 54.4 สำหรับการดูแลตนเองเพื่อป้องกันอันตรายจากสารกำจัดศัตรูพืช ก่อนฉีดและขณะฉีดพ่นสารกำจัดศัตรูพืช อยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.5 (S.D.= 0.3 และ 2.6 (S.D.= 0.3) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่าเกษตรกรมีพฤติกรรมการใช้สารกำจัดศัตรูพืชไม่เหมาะสม ได้แก่ มีการผสมสารกำจัดศัตรูพืชในครั้งเดียวหลายชนิดรวมกัน ร้อยละ 22.2 ใช้ปากกัตกรณีเปิดฝาขวด ไม่ได้ ร้อยละ 5.3 ฉีดพ่นสารกำจัดศัตรูพืชซ้ำในบริเวณที่ฉีดพ่นเสร็จแล้วในคราวเดียวกัน ร้อยละ 50.3 พักรับประทานอาหารขณะพ่นสารเคมี ร้อยละ 7.4 และมีการใช้มือเปล่าในการเปิด สารกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 6.9 ส่วนการปฏิบัติหลังฉีดพ่นสารกำจัดศัตรูพืช อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 1.9 (S.D. = 0.2) เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า ไม่มีการปิดป้ายบริเวณที่ฉีด พ่นสารกำจัดศัตรูพืชให้ผู้อื่นรู้ ร้อยละ 19.0 เก็บผลผลิตมาบริโภคก่อน 7-14 วันหลังฉีดพ่นสารกำจัด ศัตรูพืช ร้อยละ 38.1 การดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วยจากการใช้สารกำจัดศัตรูพืช จะรักษาด้วยตนเอง หรือซื้อยากินเอง ร้อยละ 31.6 การรักษาที่สถานีนามัยและโรงพยาบาลของรัฐ ร้อยละ 63.3

ผลการศึกษานี้ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่ปลูกมะเขือเทศมีพฤติกรรมการดูแลตนเอง เพื่อป้องกันการเจ็บป่วยจากสารเคมีและการดูแลตนเองเมื่อมีปัญหาสุขภาพจากการใช้สารกำจัด ศัตรูพืชไม่เหมาะสม ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ ดังนั้น พยาบาลชุมชน และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่เกษตร องค์กรบริหารส่วนตำบล รวมถึงชุมชน ได้ทราบข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารกำจัดศัตรูพืช และปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางในการ ป้องกันปัญหาสุขภาพและส่งเสริมให้มีการดูแลตนเองที่เหมาะสมต่อไป

This cross-sectional descriptive study aimed to investigate health status and preventive behavior to avoid harm from pesticide including self-care behavior when health problem related to insecticide use occurred. Participants in this study were 189 tomato cultivators who used pesticide and resided in Tambon Maung Lai, Amphur Muang, Sakonnakorn. Systemic sampling technique was used for participant recruitment. Data were collected during May to June 2008, using questionnaire. Descriptive statistics including percentage, mean, and standard deviation were employed for data analysis using SPSS for windows.

Findings from this study showed that participants who used pesticide highly performed self-protective behavior before and during spraying the chemical with the mean score of 2.5 (S.D. = 0.3) and 2.6 (S.D. = 0.3), respectively. However, when considering each item, it was found that the participants used the pesticides inappropriately by mixing many types of pesticides simultaneously (22.2%), opening bottle with teeth (5.3%), re-spraying in the area that had been done (50.3%), eating while spraying (7.3%), and exposing bare hands to the chemical. After using the pesticide, the participants moderately performed self-protective behavior with the mean score of 1.9 (S.D. = 0.2). When considering by item, inappropriate behaviors were not making any sign for pesticide contaminated zone (19%) and picking fruit within 7-14 days after spraying (38.1%).

Findings regarding health status show that 41.8 % of tomato cultivators participated in the study had some health problems after using pesticide including skin irritation (itching) (34.1%), chest pain (37.9%), nasal irritation or running nose (not related to having a cold) (36.7%), drowsiness (43%), agitation and bad temper (37.9%), and myalgia (54.4%). When having health problems from pesticide-related hazard the participants took care of themselves by self-medicating (31.6%) and seeking care from public health center in the local area or governmental hospital (63.3%).

In conclusion, this study indicated that the tomato growers had inappropriate use of pesticide which adversely affected their health status. Therefore, community nurses and relevant agencies such as agricultural officers and local administrative officers including the community are informed about pesticide use behavior and related health problems. This knowledge can be used to plan for care, prevent health problem, and promote appropriate self-care.